

การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนกลยุทธ์ของครูและบุคลากรทางการศึกษา
โรงเรียนสรรพวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตาก
Participation in the strategic planning of teachers and educational personnel
Sapphawitthayakhom School, The Secondary Educational Service Area Office Tak

วินัย หาญพรม¹
รุ่งฤดี รัตนชัยศิลป์²
วัฒนา อ่อนประทุม³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของครูและบุคลากรทางการศึกษา ในการจัดทำแผนกลยุทธ์ของโรงเรียนสรรพวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตาก และ เปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของครูและบุคลากรทางการศึกษาในการจัดทำแผนกลยุทธ์ จำแนกตาม เพศ ตำแหน่ง และระดับการศึกษา การวิจัยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนสรรพวิทยาคมปีการศึกษา 2567 จำนวน 123 คน ได้จาก การสุ่ม ตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ตามสัดส่วน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็น แบบสอบถามตามแนวคิดการมีส่วนร่วมของ Cohen and Uphoff (1981) ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ ระดับการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ ระดับการมีส่วนร่วมในการ ร่วมรับผลประโยชน์ และระดับการมีส่วนร่วมในการประเมินผล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทาง เดียว (One-way ANOVA) ผลการวิจัยพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของครูและบุคลากรทางการศึกษาใน การจัดทำแผนกลยุทธ์ของโรงเรียนสรรพวิทยาคมโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ ระดับการมีส่วนร่วมในการร่วมรับ ผลประโยชน์ รองลงมาคือ ระดับการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ และระดับการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ผลการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมจำแนกตามเพศ พบว่า ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เช่นเดียวกับการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วม จำแนกตามตำแหน่ง และการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมจำแนกตามระดับการศึกษา สรุปได้ว่า ครู และบุคลากรทางการศึกษามีระดับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนกลยุทธ์อยู่ในระดับมาก และปัจจัย ด้านเพศ ตำแหน่ง และระดับการศึกษาไม่มีผลต่อระดับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนกลยุทธ์ของ โรงเรียนสรรพวิทยาคมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

คำสำคัญ: ระดับการมีส่วนร่วม, แผนกลยุทธ์, ครูและบุคลากรทางการศึกษา, โรงเรียนสรรพวิทยาคม

¹ นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา สถาบันวิทยาการจัดการแห่งแปซิฟิก

² รองอธิการบดี สถาบันวิทยาการจัดการแห่งแปซิฟิก

³ อาจารย์ สถาบันวิทยาการจัดการแห่งแปซิฟิก

Abstract

The objectives of this research were to study the level of participation among teachers and educational personnel in the strategic planning of Sapphawittayakom School under the Secondary Educational Service Area Office Tak, and to compare these participation levels based on gender, position, and educational attainment. This quantitative study utilized a sample of 123 administrators, teachers, and educational personnel from the 2024 academic year, selected through proportional simple random sampling. The research instrument was a questionnaire based on Cohen and Uphoff's (1981) participation framework, covering four dimensions: decision-making, implementation, benefits-sharing, and evaluation. Data were analyzed using mean, standard deviation, t-test, and One-way Analysis of Variance (ANOVA).

The research findings revealed that the overall participation level of teachers and educational personnel in strategic planning was at a high level. When considering each dimension individually, all were rated at a high level, with the highest mean score found in "participation in benefits-sharing," followed by "participation in evaluation," "participation in implementation," and "participation in decision-making," respectively. The comparative analysis indicated no statistically significant differences (at the 0.05 level) in participation levels when categorized by gender, position, or educational attainment. In conclusion, the personnel of Sapphawittayakom School demonstrate a high level of involvement in strategic planning, and demographic factors such as gender, position, and education do not significantly impact their engagement in this process.

Keywords: Level of participation, Strategic plan, Teachers and educational personnel, Sarapawitthayakhom School

บทนำ

การศึกษาเป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะระดับมัธยมศึกษาที่มีบทบาทในการบ่มเพาะความรู้และทักษะที่พึงประสงค์ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วในยุคปัจจุบัน สถานศึกษาจำเป็นต้องมี การวางแผนกลยุทธ์ (Strategic Planning) ที่มีประสิทธิภาพเพื่อกำหนดทิศทางองค์กรให้บรรลุเป้าหมาย (สมหวัง พิธิยานุวัฒน์, 2561) สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม รวมถึงกฎกระทรวงว่าด้วยระบบหลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553 ที่เน้นการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ โดยให้สถานศึกษาจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาที่มุ่งเน้นคุณภาพตามมาตรฐาน และให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders) ทั้งภายในและภายนอก ตั้งแต่การระดมสมอง การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม ไปจนถึงการกำหนดวิสัยทัศน์และพันธกิจ เพื่อให้แผนนั้นตอบสนองต่อความต้องการที่แท้จริงและสร้างความเชื่อมั่นแก่ชุมชน (สำนักทดสอบทางการศึกษา, 2553)

การมีส่วนร่วมของครูและบุคลากรทางการศึกษาเป็นปัจจัยหลักสู่ความสำเร็จ เนื่องจากเป็นผู้ที่เข้าใจบริบทและปัญหาของพื้นที่อย่างแท้จริง (ธีระพร อูวรรณโณ, 2562) การเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมตั้งแต่การให้ข้อมูล การตัดสินใจ จนถึงการประเมินผล จะช่วยให้แผนมีความสอดคล้องกับความเป็นจริง และนำไปปฏิบัติได้เห็นผล (วิโรจน์ สารรัตนะ, 2563) อย่างไรก็ตาม งานวิจัยหลายฉบับระบุว่า การมีส่วนร่วมในปัจจุบันยังประสบปัญหาหลายประการ เช่น ครูขาดความรู้ความเข้าใจในกระบวนการแผนกลยุทธ์ ภาระงานที่มากเกินไป การสื่อสารที่ไม่มีประสิทธิภาพ และขาดแรงจูงใจ (รุ่ง แก้วแดง, 2563) ซึ่งภาวะผู้นำของผู้บริหารและวัฒนธรรมองค์กรแบบมีส่วนร่วมถือเป็นกลไกสำคัญที่จะช่วยขจัดอุปสรรคเหล่านี้ (ทิตินา แคมมณี, 2563) ในส่วนของโรงเรียนสรรพวิทยาคม แม้จะมีการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่วิเคราะห์ปัจจัยภายใน (SWOT Analysis) และนโยบายที่เกี่ยวข้องแล้ว (โรงเรียนสรรพวิทยาคม, 2566) แต่ในภาพรวมยังพบปัญหาสำคัญ คือ บุคลากรบางส่วนยังขาดความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่และกระบวนการแผนจนถึงขั้นนำไปปฏิบัติ ปัญหาการดำเนินงานไม่เป็นไปตามแผน ซึ่งมีสาเหตุหลักมาจากการขาดการมีส่วนร่วมที่เข้มแข็งในขั้นตอนการจัดทำแผน

ด้วยเหตุผลและความจำเป็นข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษา "การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนกลยุทธ์ของครูและบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนสรรพวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตาก" เพื่อให้ทราบถึงสภาพปัจจุบันและปัญหา อันจะเป็นแนวทางในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมอย่างมีประสิทธิภาพ และนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ยั่งยืนต่อไป (เกษม วัฒนชัย, 2563)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของครูและบุคลากรทางการศึกษาในการจัดทำแผนกลยุทธ์ของโรงเรียนสรรพวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตาก

2. เพื่อเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของครูและบุคลากรทางการศึกษาในการจัดทำแผนกลยุทธ์ของโรงเรียนสรรพวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตาก จำแนกตาม เพศ ตำแหน่ง ระดับการศึกษา

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาหลักการและนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา สามารถสรุปความสำคัญได้ว่า การจัดการศึกษามุ่งเน้นการสร้างเครือข่ายความร่วมมืออย่างเป็นระบบตามแนวทาง 4A คือ การสร้างความตระหนัก (Awareness) การนำสู่การปฏิบัติ (Attempt) การติดตามผล (Achievement) และการสร้างระบบที่ยั่งยืน (Accredited System) เพื่อให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการพัฒนาสถานศึกษาอย่างเข้มแข็ง (กรมสามัญศึกษา, 2543) ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่กำหนดให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยเปิดโอกาสให้บุคคล ครอบครัวยุวมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และสถาบันสังคมอื่น ๆ เข้ามามีบทบาทสำคัญในการบริหารจัดการเพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542) อีกทั้งใน แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2545 - 2559 ยังได้ยึดหลักการให้คนเป็นศูนย์กลางและระดมทรัพยากรจากทุกภาคส่วนมาใช้ในการพัฒนาสภาพแวดล้อมและสังคมแห่งการเรียนรู้ เพื่อให้การศึกษามีคุณภาพ ประสิทธิภาพ และตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต (แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2545 - 2559)

แนวคิดการมีส่วนร่วมของ โคเฮนและอัฟฮอฟ (Cohen & Uphoff, 1981) ถือเป็นกรอบมาตรฐานที่เป็นระบบในการจำแนกรูปแบบการมีส่วนร่วมออกเป็น 4 ด้านหลัก เริ่มต้นจาก การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making) ซึ่งครอบคลุมตั้งแต่การริเริ่มกำหนดความต้องการ การวางแผน และการกำหนดนโยบาย ต่อด้วย การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน (Implementation) ที่เน้นการสหทรัพยากร ทั้งแรงงาน งบประมาณ และข้อมูลข่าวสาร รวมถึงการบริหารจัดการและประสานงานเพื่อให้โครงการขับเคลื่อนไปได้ ถัดมาคือ การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ (Benefits) ซึ่งเป็นการแบ่งปันผลตอบแทนทั้งในด้านวัตถุ สังคม และความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง โดยคำนึงถึงทั้งผลกระทบทางบวกและทางลบ และสุดท้ายคือ การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation) เพื่อสะท้อนความเห็น ความพึงพอใจ และความคาดหวังที่มีต่อโครงการ อันจะนำไปสู่การปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคลากรให้สอดคล้องกับเป้าหมายขององค์กรอย่างมีประสิทธิภาพ (นิภา อินทวงค์, 2548)

การวางแผนกลยุทธ์ถือเป็นหัวใจสำคัญของการบริหารสถานศึกษาในยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เนื่องจากเป็นเครื่องมือในการกำหนดทิศทางและเป้าหมายในอนาคตที่ชัดเจน ช่วยให้องค์กรสามารถวิเคราะห์สภาพแวดล้อมเพื่อเตรียมความพร้อมรับมือกับโอกาสและอุปสรรคได้อย่างเหมาะสม (สายฝน ภาณุมาศ, 2560) อีกทั้งยังช่วยให้เกิดการจัดสรรทรัพยากรที่มีจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด และประสานการดำเนินงานของบุคลากรทุกระดับให้เป็นเอกภาพ ที่สำคัญกระบวนการวางแผนกลยุทธ์ยังส่งเสริมการมีส่วนร่วมและการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ซึ่งช่วยลดแรงต้านและสร้างความ

ร่วมมือภายในองค์กร อันจะนำไปสู่การพัฒนาสถานศึกษาอย่างมีระบบและบรรลุวัตถุประสงค์ในระยะยาวได้อย่างมีประสิทธิภาพ (ธนพล มหากาล, 2557)

การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนกลยุทธ์ของครูและบุคลากรทางการศึกษาจึงมีส่วนในการพัฒนาการศึกษาอย่างต่อเนื่องให้บรรลุเป้าหมายของการจัดการศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของครูและบุคลากรทางการศึกษาในการจัดทำแผนกลยุทธ์ของโรงเรียนสรรพวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตาก และ เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของครูและบุคลากรทางการศึกษาในการจัดทำแผนกลยุทธ์ของโรงเรียนสรรพวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตากจำแนกตาม เพศ ตำแหน่ง ระดับการศึกษา โดยมีรายละเอียดการดำเนินการวิจัยดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนสรรพวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตาก ปีการศึกษา 2567 จำแนกเป็น ผู้บริหาร จำนวน 5 คน ข้าราชการครูจำนวน 129 คน ครูอัตราจ้างและเจ้าหน้าที่สำนักงานจำนวน 42 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 176 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ได้แก่ ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนสรรพวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตาก ปีการศึกษา 2567 จำนวน 123 คน โดยแบ่งเป็นผู้บริหารจำนวน 5 คน ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง และ ครูและบุคลากรทางการศึกษาจำนวน 118 คน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ตามสัดส่วนของครูของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ และกลุ่มเจ้าหน้าที่สำนักงาน

เครื่องมือที่ใช้ในศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมาจากการศึกษาดำรง เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามโดยโครงสร้างของแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการเกี่ยวกับสถานะภาพของผู้ตอบคำถามเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับ เพศ ตำแหน่ง และ ระดับการศึกษา มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนกลยุทธ์ของครูและบุคลากรทางการศึกษา ของครูและบุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียนสรรพวิทยาคม ทั้ง 4 ด้าน คือ 1)การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 2) การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ 3) การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ และ 4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล มีลักษณะแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale)

ตอนที่ 3 ลักษณะแบบสอบถามปลายเปิดเพื่อสอบถามปัญหา การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนกลยุทธ์ของครูและบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนสรรพวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตาก

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมในครั้งนี้ ผู้ศึกษาดำเนินการตามลำดับดังนี้

ผู้วิจัย ได้ดำเนินการด้วยวิธีดังต่อไปนี้ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเองและเก็บข้อมูลด้วยวิธีการกรอกแบบสอบถามอิเล็กทรอนิกส์ (Google Forms) เพื่อลดการสัมผัสและความรวดเร็วทางด้านการเก็บรวบรวมข้อมูล จากนั้นทำการตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามหลังจากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง และดำเนินการนำแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์มาดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับวัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติ

ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่เก็บรวบรวมข้อมูลมาเพื่อวิเคราะห์ข้อมูล จากนั้นดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป โดยการหาค่าความถี่ (Frequency) และการหาค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) จากนั้นทำการแปลความหมายของข้อมูลระดับของการมีส่วนร่วมเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด จากนั้นดำเนินการ เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมจำแนกตามเพศ และระดับการศึกษา โดยใช้สถิติการทดสอบ t (t – test for Independent Samples) และ เปรียบเทียบการมีส่วนร่วม จำแนกตามตำแหน่ง โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way-ANOVA)

ผลการวิจัย (Results)

การวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนกลยุทธ์ของครูและบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนสรรพวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตาก มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของครูและบุคลากรทางการศึกษาในการจัดทำแผนกลยุทธ์ของโรงเรียนสรรพวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตาก และเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของครูและบุคลากรทางการศึกษาในการจัดทำแผนกลยุทธ์ของโรงเรียนสรรพวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตาก จำแนกตาม เพศ ตำแหน่ง ระดับการศึกษา ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิจัยตามลำดับวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. ผลการศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของครูและบุคลากรทางการศึกษาในการจัดทำแผนกลยุทธ์ของโรงเรียนสรรพวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตาก

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 123 คน พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของครูและบุคลากรทางการศึกษาในการจัดทำแผนกลยุทธ์ปรากฏว่าระดับการมีส่วนร่วมของครูและบุคลากรทางการศึกษาในการจัดทำแผนกลยุทธ์ของโรงเรียนสรรพวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตาก โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก แสดงให้เห็นว่า ครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนกลยุทธ์ในระดับดีทุกด้าน เมื่อจำแนกเป็นรายด้านได้ผลเป็นดังนี้

ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ พบว่าระดับการมีส่วนร่วมของครูและบุคลากรทางการศึกษาในการจัดทำแผนกลยุทธ์ของโรงเรียนสรรพวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตาก อยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าครูและบุคลากรมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับแผนกลยุทธ์ของโรงเรียนในระดับสูง ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของครูและบุคลากรทางการศึกษาในการจัดทำแผนกลยุทธ์ของโรงเรียนสรรพวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตาก ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าครูและบุคลากรมีส่วนร่วมในการนำแผนกลยุทธ์ไปปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพในหลายด้าน ด้านการมีส่วนร่วมในการร่วมรับผลประโยชน์ พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของครูและบุคลากรทางการศึกษาในการจัดทำแผนกลยุทธ์ของโรงเรียนสรรพวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตาก ด้านการมีส่วนร่วมในการร่วมรับผลประโยชน์โดยรวม อยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า ครูและบุคลากรมีความรู้สึกเชิงบวกเกี่ยวกับผลตอบแทนที่เกิดจากการมีส่วนร่วมในแผนกลยุทธ์ทั้งทางตรงและทางอ้อม ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของครูและบุคลากรทางการศึกษาในการจัดทำแผนกลยุทธ์ของโรงเรียนสรรพวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตาก ในระดับมาก

2 ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของครูและบุคลากรทางการศึกษาในการจัดทำแผนกลยุทธ์ ได้ผลเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของครูและบุคลากรทางการศึกษาในการจัดทำแผนกลยุทธ์ของโรงเรียนสรรพวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตาก **จำแนกตามเพศ** พบว่า เพศที่แตกต่างกันไม่มีผลต่อระดับการมีส่วนร่วมของครูและบุคลากรทางการศึกษาในการจัดทำแผนกลยุทธ์ของโรงเรียนสรรพวิทยาคมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเมื่อพิจารณาารายด้านพบว่า ทุกด้านมีค่า Sig มากกว่า 0.05 ทั้ง 4 ด้าน จึงสรุปได้ว่าเพศชายและเพศหญิงมีส่วนร่วมไม่แตกต่างกันทั้งภาพรวมและรายด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของครูและบุคลากรทางการศึกษาในการจัดทำแผนกลยุทธ์ของโรงเรียนสรรพวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตาก **จำแนกตามตำแหน่ง** พบว่าตำแหน่งที่แตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนกลยุทธ์ของโรงเรียนสรรพวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตาก ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

การเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของครูและบุคลากรทางการศึกษาในการจัดทำแผนกลยุทธ์ของโรงเรียนสรรพวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตาก **จำแนกตามระดับการศึกษา** พบว่าระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนกลยุทธ์ของโรงเรียนสรรพวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตาก ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3. ข้อเสนอแนะของครูและบุคลากรทางการศึกษาในการจัดทำแผนกลยุทธ์ ได้ข้อเสนอแนะของครูและบุคลากรทางการศึกษาในการจัดทำแผนกลยุทธ์ของโรงเรียนสรรพวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตาก ในแต่ละด้านดังนี้

ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีประเด็น การเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมอย่างโปร่งใส การประชาสัมพันธ์ข้อมูลและแผนงานอย่างต่อเนื่อง การสะท้อนว่าทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการเสนอแนะทางพัฒนางาน เสนอแนะว่าควรมีการวิเคราะห์ข้อมูลร่วมกันเพื่อวางแผนพัฒนาผู้เรียน

ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ มีประเด็น การส่งเสริมการมีส่วนร่วมอย่างเต็มใจและต่อเนื่อง การเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้าร่วมอย่างทั่วถึง การดำเนินงานควรเป็นระบบ และ การมอบหมายหน้าที่และติดตามผลอย่างชัดเจน

ด้านการมีส่วนร่วมในการร่วมรับผลประโยชน์ มีการเสนอแนะในประเด็น การได้รับประโยชน์จากการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง การมีความรู้และความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนเองอย่างชัดเจน การเห็นผลลัพธ์ของการดำเนินงานที่ส่งผลต่อนักเรียนเป็นสำคัญ การสามารถนำผลไปใช้พัฒนางานของตนเองต่อยอดได้

ด้านการมีส่วนในการประเมินผล มีข้อเสนอแนะในประเด็น การมีส่วนร่วมในการประเมินด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง การมีความรู้และความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนเองอย่างชัดเจน การเห็นผลลัพธ์ของการประเมินที่ส่งผลต่อนักเรียนเป็นสำคัญ สามารถนำผลไปใช้พัฒนาในปีต่อไปได้

ข้อเสนอแนะเหล่านี้สะท้อนให้เห็นว่าการมีส่วนร่วมในการประเมินผลช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ การพัฒนาตนเอง และการนำผลไปปรับปรุงงานอย่างต่อเนื่อง และแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมที่ต่อเนื่อง โปร่งใส และสามารถนำผลไปปรับปรุงงานได้ ซึ่งสามารถใช้เป็นแนวทางในการพัฒนากระบวนการจัดทำแผนกลยุทธ์ของโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

อภิปรายผล (Discussion)

การวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนกลยุทธ์ของครูและบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนสรรพวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตาก มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของครูและบุคลากรทางการศึกษาในการจัดทำแผนกลยุทธ์ของโรงเรียนสรรพวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตาก และเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของครูและบุคลากรทางการศึกษาในการจัดทำแผนกลยุทธ์ของโรงเรียนสรรพวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตาก จำแนกตาม เพศ ตำแหน่ง ระดับการศึกษา ผลการวิจัยสามารถนำมาอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. อภิปรายผลการศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของครูและบุคลากรทางการศึกษาในการจัดทำแผนกลยุทธ์ของโรงเรียนสรรพวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตาก

ผลการศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของครูและบุคลากรทางการศึกษาในการจัดทำแผนกลยุทธ์ของโรงเรียนสรรพวิทยาคม พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากโรงเรียนได้นำวงจรการบริหารงานคุณภาพเต็มมิ่ง (PDCA) มาใช้ในการดำเนินงาน ซึ่งเป็นกระบวนการที่เปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมอย่างเป็นระบบ ส่งผลให้ครูและบุคลากรทางการศึกษามีบทบาทในทุกขั้นตอนของการจัดทำแผนกลยุทธ์ ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทัดพงษ์ มีจันทร์ (2567) กิตติศักดิ์ อังคะ

นาวัน (2562) และสุภาวดี ใจรักดี (2567) ที่พบว่าการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารและจัดการศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าโรงเรียนให้ความสำคัญกับการเปิดโอกาสให้ครูและบุคลากรทางการศึกษามีส่วนร่วมตั้งแต่ขั้นตอนการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมของโรงเรียน ทั้งด้านจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค เพื่อนำไปสู่การกำหนดกลยุทธ์ในการพัฒนาโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นันทิชา ไกรสินธุ์ (2568) ยลญา อินทร์ปัญญา (2567) และแนวคิดของ วัชรกร ชวดกลางลา (2565) ที่ระบุว่า การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเป็นกระบวนการสำคัญในการบริหารองค์กร เนื่องจากส่งผลต่อความก้าวหน้าและประสิทธิภาพของการดำเนินงาน

ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ พบว่าอยู่ในระดับมากเช่นกัน สะท้อนให้เห็นว่าครูและบุคลากรทางการศึกษามีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการและกิจกรรมต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับแผนกลยุทธ์ของโรงเรียนอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อให้การดำเนินงานบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นันทิชา ไกรสินธุ์ (2568) ยลญา อินทร์ปัญญา (2567) และณรงค์ศักดิ์ สังสอน (2567) ที่พบว่าการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการอยู่ในระดับมาก และเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานของสถานศึกษา

ด้านการมีส่วนร่วมในการร่วมรับผลประโยชน์ พบว่าอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าโรงเรียนดำเนินงานโดยคำนึงถึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย ทั้งนักเรียน ครู ผู้ปกครอง และชุมชน โดยมีการกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จที่สะท้อนผลประโยชน์ร่วมกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นันทิชา ไกรสินธุ์ (2568) พจนารถ วาดกลืน (2556) ณชัช ฐิติธินภูมิ (2566) และปัญญากร ดาดขุนทด (2566) ที่ชี้ให้เห็นว่าการเปิดโอกาสให้บุคลากรได้รับผลประโยชน์อย่างเท่าเทียม ช่วยเสริมสร้างแรงจูงใจและนำไปสู่การพัฒนาองค์กรอย่างมีประสิทธิภาพ

ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล พบว่าอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน สะท้อนให้เห็นว่าโรงเรียนเปิดโอกาสให้ครูและบุคลากรทางการศึกษามีส่วนร่วมในการติดตาม ประเมินผล และรายงานผลการดำเนินงานของโครงการและกิจกรรมต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นันทิชา ไกรสินธุ์ (2568) และอาวิลัน ซาอิ (2567) ที่เห็นว่าการมีส่วนร่วมในการประเมินผลช่วยให้สถานศึกษาสามารถนำผลที่ได้ไปปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงานในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ

โดยสรุป ระดับการมีส่วนร่วมของครูและบุคลากรทางการศึกษาในการจัดทำแผนกลยุทธ์ของโรงเรียนสรรพวิทยาคมอยู่ในระดับมากในทุกมิติ สะท้อนให้เห็นถึงรูปแบบการบริหารจัดการที่มุ่งเน้นการมีส่วนร่วม ความร่วมมือ และการเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีบทบาทอย่างแท้จริง ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่นำไปสู่ความสำเร็จในการจัดทำและขับเคลื่อนแผนกลยุทธ์ของสถานศึกษาอย่างยั่งยืนในระยะยาว

2. อภิปรายผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของครูและบุคลากรทางการศึกษาในการจัดทำแผนกลยุทธ์ของโรงเรียนสรรพวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตาก จำแนกตาม เพศ ตำแหน่ง ระดับการศึกษา

ตามวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 2 เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของครูและบุคลากรทางการศึกษาเมื่อจำแนก เพศ ตำแหน่ง และระดับการศึกษา โดยในแต่ละด้านสามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้ ผลการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของครูและบุคลากรทางการศึกษาในการจัดทำแผนกลยุทธ์ของโรงเรียนสรรพวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตาก เมื่อจำแนกตามเพศ พบว่า บุคลากรที่มีเพศแตกต่างกันมีระดับการมีส่วนร่วมไม่แตกต่างกัน แสดงให้เห็นว่าเพศไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนกลยุทธ์ เนื่องจากครูและบุคลากรทั้งเพศชายและเพศหญิงต่างมีเป้าหมายร่วมกันในการพัฒนาโรงเรียน อีกทั้งโรงเรียนได้เปิดโอกาสให้บุคลากรทุกเพศมีส่วนร่วมในกระบวนการจัดทำแผนกลยุทธ์อย่างเท่าเทียมกัน ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ นันทิชา ไกรสินธุ์ (2568) คาวิ พุทธศรี (2567) ยลญา อินทร์ปัญญา (2567) และบุษกร ศรีโมรา (2565) ที่พบว่า เพศของครูไม่ส่งผลกระทบต่อความคิดเห็นหรือระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา ทั้งในภาพรวมและรายด้าน สะท้อนถึงแนวคิดเรื่องความเท่าเทียมทางเพศที่ได้รับการยอมรับมากขึ้นในบริบทของการบริหารสถานศึกษา

เมื่อพิจารณาการเปรียบเทียบตามตำแหน่งหน้าที่ พบว่า ครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีตำแหน่งแตกต่างกัน ได้แก่ เจ้าหน้าที่สำนักงาน ครูอัตราจ้าง ครูผู้ช่วย ครูชำนาญการ ครูชำนาญการพิเศษ และผู้บริหาร มีระดับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนกลยุทธ์ไม่แตกต่างกัน แสดงให้เห็นว่าตำแหน่งหน้าที่ไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วม ทั้งนี้เนื่องจากโรงเรียนเปิดโอกาสให้บุคลากรทุกตำแหน่งมีส่วนร่วมตามบทบาทและความรับผิดชอบของตนอย่างเหมาะสม ผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของ กิตติยา พิลาจันท์ (2563) และสายชล คงแสนคำ (2563) ที่พบว่า การมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาเมื่อจำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ไม่แตกต่างกัน และสะท้อนให้เห็นว่าการเปิดโอกาสอย่างทั่วถึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกระดับ

นอกจากนี้ ผลการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมเมื่อจำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีระดับการศึกษาต่างกัน ได้แก่ ระดับปริญญาตรีและปริญญาโท มีระดับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนกลยุทธ์ไม่แตกต่างกัน แสดงให้เห็นว่าระดับการศึกษาไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วม ทั้งนี้เนื่องจากโรงเรียนให้ความสำคัญกับศักยภาพ ประสบการณ์ และความร่วมมือของบุคลากรมากกว่าความแตกต่างด้านวุฒิการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นันทิชา ไกรสินธุ์ (2568) คาวิ พุทธศรี (2567) และยลญา อินทร์ปัญญา (2567) ที่พบว่าระดับการศึกษาที่แตกต่างกันไม่ส่งผลกระทบต่อความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วม

จากผลการศึกษาโดยสรุป สามารถกล่าวได้ว่า การมีส่วนร่วมของครูและบุคลากรทางการศึกษาในการจัดทำแผนกลยุทธ์ของโรงเรียนสรรพวิทยาคม ไม่ได้ขึ้นอยู่กับเพศ ตำแหน่ง หรือระดับการศึกษา แต่ขึ้นอยู่กับโอกาสและการส่งเสริมให้บุคลากรทุกคนมีส่วนร่วมอย่างเท่าเทียมในทุกขั้นตอนของ

กระบวนการวางแผน ทั้งด้านการตัดสินใจ การดำเนินการ การรับผลประโยชน์ และการประเมินผล ซึ่งสะท้อนถึงรูปแบบการบริหารจัดการที่เน้นการมีส่วนร่วมและความร่วมมือของทุกภาคส่วน อันนำไปสู่การขับเคลื่อนแผนกลยุทธ์เพื่อพัฒนาโรงเรียนอย่างเป็นระบบ มีประสิทธิภาพ และยั่งยืนต่อไปในอนาคต

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและการปฏิบัติ

1.1 โรงเรียนควรสร้างระบบประชาสัมพันธ์ข้อมูลที่ครอบคลุมและต่อเนื่อง เพื่อให้ครูและบุคลากรสามารถเข้าถึงข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำแผนกลยุทธ์ได้อย่างทั่วถึง

1.2 ควรกำหนดบทบาทและหน้าที่ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องให้ชัดเจน เพื่อสร้างความเข้าใจตรงกันและลดความซ้ำซ้อนในการดำเนินงาน

1.3 ควรพัฒนากลไกการติดตามและประเมินผลที่เน้นการเรียนรู้และการปรับปรุงพัฒนา มากกว่าการตรวจสอบเพียงด้านเดียว

1.4 ควรจัดให้มีระบบการเสริมสร้างแรงจูงใจ เช่น การยกย่อง ชื่นชม หรือการให้โอกาสในการพัฒนาตนเอง เพื่อสร้างแรงเสริมเชิงบวกในการมีส่วนร่วม

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาการมีส่วนร่วมของนักเรียนและผู้ปกครองในการจัดทำแผนกลยุทธ์ เพื่อขยายมุมมองสู่การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องภายนอกโรงเรียน

2.2 ควรทำการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) เพื่อติดตามการนำข้อเสนอแนะไปใช้จริงและประเมินผลกระทบที่เกิดขึ้นกับการพัฒนาโรงเรียน

2.3 ควรศึกษาเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนกลยุทธ์ของโรงเรียนในสังกัดต่าง ๆ เพื่อเปรียบเทียบรูปแบบและปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จ

เอกสารอ้างอิง

กรมสามัญศึกษา. (2543). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับมัธยมศึกษา.

กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์กรมศาสนา.

กิตติยา พิลาจันท์ และ วิทร วิภาหส์น. (2563). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของครูผู้สอนกับการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20. วารสารวิชาการวิทยาลัยสันตพล, 6(2), กรกฎาคม-ธันวาคม.

กิตติศักดิ์ อังคะนาวิน. (2562). การมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนหัวถนน อำเภอพนสนิม จังหวัดชลบุรี. วารสารรามคำแหง, 2(1), 97-111.

- เกษม วัฒนชัย. (2563). การพัฒนาการศึกษาไทยในศตวรรษที่ 21. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- คาวี พุทธิศรี. (2567). การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาในสหวิทยาเขตอุดมคงคาคีรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มจร วิทยาเขตอีสาน*, 5(3), 100–113.
- ณัชศ จิตินภูมิ. (2566). การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี. *วารสารการบริหารจัดการและนวัตกรรมท้องถิ่น*, 5(2), 189–204.
- ทัตพงษ์ มีจันที และ กิจพิณฐ์ อุสาโห. (2567). การมีส่วนร่วมของครูในการจัดการศึกษาโรงเรียนขนาดใหญ่ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3. *วารสารวิทยาการจัดการมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*, 4(2), เมษายน–มิถุนายน.
- ทิตนา แหมมณี. (2563). ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ (พิมพ์ครั้งที่ 24). สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธนพล มหากาล. (2557). ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารเชิงกลยุทธ์กับการบริหารงานงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- ธีระพร อุวรรณโณ. (2562). การบริหารเชิงกลยุทธ์ในสถานศึกษา. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นันทิชา ไกรสินธุ์, ภารดี อนันต์นาวิ & พรพิมล ประวัตรุ่งเรือง. (2568). การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี. *วารสารเสียงธรรมจากมหายาน*, 11(2).
- นิภา อินทวงค์. (2548). การบริหารแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลำพูน เขต 1. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง.
- บุษกร ศรีโมรา. (2565). การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3. *วารสารสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม*, 6(2), 109–117.
- ปัญญากร ดาดขุนทด. (2566). การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ศูนย์พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาขามทะเลสอ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 5. *Education Journal of Nakhonratchasima College*, 2(2), 31–44.
- พจนารถ วาดกลิ่น. (2556). ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับการดำเนินงานด้านวิชาการ โรงเรียนในสำนักงานเขตบางกอกใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

- กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการบริหารการศึกษา. ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- ยลญา อินทร์ปัญญา. (2567). การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสุพรรณบุรี. วารสารสิรินธรปริทรรศน์. 25(2) :1929-1942.
- รุ่ง แก้วแดง. (2563). การพัฒนาระบบการบริหารการศึกษาไทย. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- โรงเรียนสรรพวิทยาคม. (2566). แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2566–2569. โรงเรียนสรรพวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตาก.
- วัชรกร ชวดกลางลา. (2565). ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับประสิทธิผลการบริหารงานโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- วิโรจน์ สารรัตน์. (2563). การบริหารการศึกษา: หลักการ ทฤษฎี หน้าที่ ประเด็นและบริบทใหม่. สำนักพิมพ์ทิพย์วิสุทธิ์.
- สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. (2561). การวางแผนกลยุทธ์สำหรับสถานศึกษา. วารสารวิธีวิทยาการวิจัย, 24(1), 15–30.
- สายชล คงแสนคำ. (2563). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในการบริหารของครู กับประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19. วารสารวิชาการวิทยาลัยสันตพล, 6(2), กรกฎาคม–ธันวาคม.
- สายฝน ภาณุมาศ. (2560). ตัวชี้วัดผลงานหลักกับการวางแผนกลยุทธ์ของระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท). มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560–2579. กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักทดสอบทางการศึกษา. (2553). แนวทางการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาตามกฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สุภาวดี ใจภักดี. (2563). การมีส่วนร่วมของครูผู้สอนในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1. วารสารสังคมศาสตร์วิจัย, 11(2), 18–34.
- อวิไลชัน สาอิ. (2567). การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มภาคีเครือข่ายสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดนราธิวาส. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. ยะลา: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- Cohen, J. M., & Uphoff, N. T. (1981). Rural development participation: Concept and measure for project design, implementation, and evaluation. New York: Cornell University Press.